

ВИКЛИКИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ COVID-19

Ірина Іванюк, к.пед.н., с.н.с.,
Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України
м. Київ, Україна

Проблема створення умов та забезпечення організації дистанційного навчання школярів постала як в Україні, так і у всьому світі при запровадженні карантинних заходів у зв'язку з поширенням COVID-19.

Учені відділу компаративістики інформаційно-освітніх інновацій Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України у січні 2021р. провели дослідження серед 1463-х педагогічних працівників з різних областей країни шляхом онлайн-анкетування [1]. Проведене дослідження мало на меті реалізацію низки завдань, одним з яких було виявлення громадської думки педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти щодо проблем і викликів, що виникають під час здійснення дистанційного та змішаного навчання в умовах карантину.

Аналіз відповідей респондентів дозволив визначити 10 основних проблем та викликів під час організації та впровадження на практиці дистанційного навчання, зупинимось їх детальніше.

Основною проблемою, що зазначили респонденти, є **недостатнє матеріально-технічне забезпечення учнів**. Не всі учні мають персональний комп'ютер дома, тому вимушені працювати з різних гаджетів (планшетів, смартфонів). Але не всі родини, особливо багатодітні, мають фінансову спроможність придбати їх для всіх дітей. Через цю причину багато учнів не мають можливість отримувати освітні послуги дистанційно.

Друге місце серед найбільш часто зазначених проблем є **відсутність якісного інтернету**. Ця проблема стосується всіх областей України. У сільській місцевості слабкий зв'язок або взагалі відсутній. У східних областях України часто вимикається електропостачання. У містах спостерігається падіння швидкості в першій половині робочого дня, коли велике навантаження через масове підключення до мережі.

Педагоги звертають увагу, що проблемою є **брак часу через збільшення навантаження для вчителя**. Більше часу доводиться витратити на підготовку до онлайн-уроків, бо це вимагає створення презентацій, запис відеоматеріалу, постійну перевірку письмових робіт.

Недостатній рівень матеріально-технічного забезпечення шкіл змушує багатьох вчителів використовувати власні персональні комп'ютери для організації дистанційного навчання. Педагоги зазначають, що на робочих місцях використовується застаріла техніка і програмне забезпечення, проблема з проплаченим інтернетом.

Важливою складовою освітнього процесу є співпраця всіх учасників, включаючи учнів і батьків. **Низький рівень самоорганізованості та мотивації**

учнів є також проблемою під час організації дистанційного навчання. Педагоги зазначають, що не всі учні присутні на онлайн-уроках, пасивно відповідають, не виконують домашні завдання. Спостерігаються прояви безвідповідальності, відсутність навичок самоорганізації та самостійної роботи.

Педагоги скаржаться на **відсутність підтримки з боку батьків**. Це проявляється в такому: відсутність контролю за дітьми щодо того, як виконується домашнє завдання; відсутність бажання допомогти дітям; незацікавленість у продуктивному навчанні дітей; виконання домашніх завдань за своїх дітей; безвідповідальне ставлення до онлайн-навчання своїх дітей; негативне ставлення та неготовність до дистанційного навчання.

Однією з проблем є **недостатній рівень цифрової компетентності вчителів**, що проявляється в недосконалому володінню цифровими інструментами, вмінням використовувати онлайн-платформи тощо.

Вчителі зазначають про **труднощі і неможливість здійснення дистанційного навчання для учнів початкової школи**. Учні початкових класів без батьків не можуть підключитись до онлайн-уроків, зважаючи на вікову категорію, в них відсутні навички самостійної роботи, вони потребують постійної присутності та підтримки з боку дорослих.

Будь-які незвичні умови викликають стрес і це нормальна реакція організму людини. Головне зрозуміти, що саме викликає стрес, які внутрішні ресурси при цьому витрачаються та як їх відновлювати. Респонденти зазначають про **психологічні труднощі під час дистанційного навчання**. Вони виникають у вчителів, коли є спостереження, що втрачається зворотній зв'язок з учнями, тому що учні не включають камери під час занять і пасивно відповідають; відчувається відсутність активного спілкування, що призводить до певної соціальної дистанції та емоційного виснаження; з'являється тривога, що тривале використання пристроями та обмеження фізичного руху призведе до погіршення стану здоров'я. Все це може привести до професійного вигорання педагогів, якщо вони не отримають відповідну психологічну підтримку та супервізію.

Окремою проблемою визначено **зниження рівня якості надання освітніх послуг**. Це пов'язано з багатьма аспектами: регулярні пропуски занять учнями, бо на онлайн-уроки підключаються не всі учні; нерозуміння вчителями яким чином здійснювати контроль та оцінювання знань учнів під час дистанційного навчання; відсутність співпраці між вчителями та батьками; неможливість проведення практичних робіт; неякісне подання тем і засвоєння матеріалу призведе до проблем під час проведення зовнішнього незалежного оцінювання та підсумкової державної атестації тощо.

Ключові слова: *цифрове освітнє середовище; освіта; дистанційне навчання; цифрова компетентність; COVID-19.*

Література

1. Ivaniuk, I. V., Ovcharuk, O. V. (2021) Results of an online survey of teachers' readiness and needs for the use of digital tools and ICT during quarantine: 2021. Analytical materials. Institute of Information Technologies and Learning Tools of the NAES of Ukraine, <https://lib.iitta.gov.ua/724564/> (In Ukrainian)